

UVODNIK

DRUŽINA KOT NEVIDNI STEBER VOJAŠKEGA POKLICIA

V zadnji lanski številki Sodobnih vojaških izzivov, ki smo jo posvetili organizacijski kulturi, smo objavili tudi članka, v katerih so avtorice objavile rezultate raziskave o zanimanju mladih za vojaški poklic. Gre za zelo aktualno temo, saj se Slovenska vojska v zadnjem desetletju spoprijema z manjšim zanimanjem za vojaški poklic, kar se kaže v postopnem zmanjševanju njenih vrst, čeprav država svojih interesov v povezavi z dejavnostmi vojske ne zmanjšuje. Prav nasprotno. Slovenska vojska ima poleg rednih nalog od začetka evropske migrantske krize leta 2015 dodatne pri varovanju schengenske meje, prav tako pa je bila zelo dejavna v času epidemije COVID-19.

Nataša Troha in Nuša Gorenak iz Slovenske vojske sta opravili raziskavo na vzorcu 7418 srednješolcev ter rezultate opisali v prispevku z naslovom Značilnosti dela skozi oči generacije mladih: raziskava mladi in motivi za vojaški poklic.

Tudi Nina Rosulnik in Janja Vuga Beršnak sta opravili raziskavo pri 221 študentkah in študentih, rezultate pa predstavili v prispevku z naslovom Kaj pritegne mladostnike 21. stoletja, da se zaposlijo v vojaški organizaciji.

Rezultati obeh raziskav so zanimivi in zelo koristni za vse, ki si prizadevajo popolniti Slovensko vojsko. Njihova naloga ni lahka, razlogov za to pa je veliko. Eden glavnih je, da popolnjevanje Slovenske vojske ni le izziv za SV, temveč za slovensko državo, njeno vlado in državno upravo. Gre za sistemski izziv, ki se ga je treba tako tudi lotiti. Zanimivo je, da je na primer Policiji uspelo ohraniti enako število zaposlenih, kot ga je imela pred leti, vojski pa ne. V čem je torej razlika med policijskim in vojaškim poklicem? Včasih se nam zdita podobna, spet drugič ugotavljamo, da sploh nista primerljiva. V znanstvenem smislu med drugim tudi ta izziv preučuje vojaška sociologija.

Če se vrnemo k raziskavi naših štirih avtoric in njihovim ugotovitvam, izvemo, da je za mlade, ki še nimajo družin, pojem družine kot vrednote zelo pomemben dejavnik, ki vpliva na njihovo izbiro poklica. Troha in Gorenak sta ugotovili, da so dijaki po prioritetah med 24 trditvami na drugo mesto razvrstili s povprečno oceno 3,3 trditev, da bi jih motilo, če bi bili zaradi dela dalj časa odsotni od družine in prijateljev. Rosulnik in Vuga Beršnak sta ugotovili, da je med vrednotami, ki so mladim študentom najpomembnejše, družina na prvem mestu. Navedeno je razlog več, da se je treba vsebinam, povezanimi z vojaškimi družinami, bolj posvetiti.

Za sodelovanje pri pripravi naše tokratne tematske številke smo se zato dogovorili s predavateljico in raziskovalko na Fakulteti za družbene vede Janjo Vuga Beršnak, ki je vodja projekta z naslovom *Vojaško specifični dejavniki tveganja za dobrobit vojaških družin (J5 1786)*, financira pa ga Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost.

Res je, da se v zgodovini Sodobnih vojaških izzivov tokrat prvič tematsko posvečamo vojaškim družinam, v vojaški sociologiji pa jih to vsebino veliko raziskuje že dolgo. Vojaške družine so zelo pomemben, čeprav pogosto neviden steber delovanja vsake vojske. Za kakšen pristop pri skrbi za vojaške družine se odloči posamezna država, vojska ali njen poveljnik, je odvisno od različnih dejavnikov, o katerih bomo izvedeli več v prispevkih.

O splošnih družbenih spremembah, ki vplivajo na nastanek družine, vlogo mater, očetov, rojstvo otrok v sodobni družbi in na delovanje družine, nas seznanja **Alenka Švab** v prispevku *Družine v vrtincu poznomodernih družbenih sprememb*. Izvemo tudi tisto bistveno, kar nas zanima v razpravi o vojaških družinah, in to je, v čem se vojaška družina razlikuje od drugih sodobnih družin.

V prispevku *Vojaško specifični dejavniki tveganja in zaščite za zdravje in dobrobit vojaških družin: razvijanje modela* **Janja Vuga Beršnak** pravi, da sta tako družina kot vojska pohlepni instituciji, ki od posameznika pričakujeta veliko odrekovanja in popolno predanost. V prizadevanjih posameznika, da bi ustregel pričakovanjem obeh, se ta pogosto znajde v stiski, ki lahko ogrozi zdravje posameznika in njegove družine.

Ljubica Jelušič, Julija Jelušič Južnič in Jelena Juvan v prispevku *Pomembnost vojaških družin za vojaške organizacije in vojaško sociologijo* pojasnijo razvoj znanstvene misli na tem področju ter okoliščine, ki so privedle do tega, da so vojaške družine postale zanimive za raziskovanje v vojaški sociologiji. Predstavijo zgodovinski pregled, aktualno dogajanje in dinamiko razvoja vojaške sociologije. Presenetljivo je, kako veliko je že bilo narejeno na tem raziskovalnem področju tako v mednarodnem okolju kot v Sloveniji.

Z navedenim se strinjajo tudi **Kairi Kasearu**, **Ann-Margreth E. Olsson**, **Andres Siplane** in **Janja Vuga Beršnak**, ki pa poudarjajo, da je v sicer veliko mednarodnih raziskavah in študijah razmeroma malo raziskano v primerjalnih analizah med državami, saj je poseben izziv izbira držav v vzorcu. V prispevku *Vojaške družine v Estoniji, na Švedskem in v Sloveniji: podobnosti in razlike* lahko izvemo več o možnih novih rešitvah v prihodnosti ter tudi o tistih, ki jih v nekaterih državah ni mogoče uresničiti.

O eni takih piše **Donabelle C. Hess**, ki nam v prispevku *Pripravljenost vojaških družin: podpora vloga vojaške skupnosti pri krepitvi odpornosti družin in njihove dobrobiti* predstavi podporno vlogo vojaške skupnosti v primerih, ko na napotitev v tujino skupaj s pripadnico ali pripadnikom oboroženih sil odide tudi družina. V zavezništvu, ki povezuje veliko držav, njihovih pripadnikov in družin, kultur ter organizacijskih pristopov, je to pomembna naloga in velika priložnost.

O skrbi za vojaške družine piše **Matej Jakopič** v prispevku *Urejenost podpore vojaškim družinam v Združenem kraljestvu, Nemčiji in Sloveniji* in tako prispeva k še eni primerjalni analizi na tem področju. Ta Slovenijo primerja z večjima državama z bistveno daljšo vojaško tradicijo in zgodovino ter tako odkriva nekatere slovenske posebnosti. Predstavlja tudi vlogo religiozne in duhovne oskrbe za pripadnike Slovenske vojske.

Družina je zelo pomemben dejavnik pri odločanju za vojaški poklic pri mladih. Pri tistih, ki so že zaposleni v vojski, še posebno v primerih, ko sta oba starša pripadnika obrambnih sil, pa je pojem vojaške družine eksistencialnega pomena.